

STAAT VAN DE RAMPENBESTRIJDING 2016

Opzet en aanpak

In 2016 brengt de Inspectie Veiligheid en Justitie (de Inspectie) voor de derde maal een Staat van de rampenbestrijding uit. Deze 'Staat 2016' maakt inzichtelijk hoe de activiteiten van veiligheidsregio's bijdragen aan een goede voorbereiding op rampen en crises. Het gaat daarbij onder andere om de complete cyclus van het in kaart brengen van de risico's, de voorbereiding in de planvorming tot de uitvoering in de praktijk en het evalueren en bijstellen. Meer specifiek maakt de Staat 2016 inzichtelijk in hoeverre de voorbereiding op rampen en crises gebaseerd is op een adequate analyse van risico's, hoe beleid en uitvoering aan elkaar zijn verbonden en hoe veiligheidsregio's leren van oefeningen en incidenten. In de Staat 2016 zal de Inspectie markeren wat de actuele situatie is in veiligheidsregio's en wat de ontwikkelopgaven voor de komende jaren zijn.

Waarover gaat de Staat van de rampenbestrijding?

De Staat 2016 is niet de eerste Staat van de rampenbestrijding. Eerdere versies verschenen in 2010 en 2013. De Staat van de rampenbestrijding 2013 gaf voor een belangrijk deel antwoord op de vraag of de veiligheidsregio's voldeden aan de bepalingen van de Wet veiligheidsregio's en het Besluit veiligheidsregio's. Tevens werd aandacht besteed aan de ontwikkeling die de veiligheidsregio's hadden doorgemaakt na het verschijnen van de Staat 2010.

Voor de Staat 2016 brengt de Inspectie een verdere verdieping aan. Deze verdieping richt zich in elk geval op het regionaal risicoprofiel, het multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen (MOTO) en de samenwerking met de vitale partners. De inspectie voert de verdieping uit in alle 25 veiligheidsregio's en kijkt daarbij kwalitatief en kwantitatief naar verschillende deelthema's. Hierdoor kan op deelthema's een oordeel worden gevormd over de kwaliteit van het functioneren van de veiligheidsregio's.

In lijn met de voorgaande edities zal de Staat 2016 bestaan uit 25 regiobeelden en een algemeen deel met een landelijk overzicht van de rampenbestrijding in Nederland. De regiobeelden bevatten de stand van zaken in de 25 veiligheidsregio's op basis van het toetsingskader van de Inspectie en aanvullende vragen op een aantal specifieke thema's.

Wat staat er in het algemene deel?

Het overkoepelende algemene deel van de Staat 2016 geeft een overzicht van hoe het landelijk gezien is gesteld met de voorbereiding van de veiligheidsregio's op rampen en incidenten en welke operationele prestaties de veiligheidsregio's realiseren. Daarnaast bevat het algemene deel een schets van de belangrijkste ontwikkelingen in de veiligheidsregio's. Op deelonderwerpen wordt een verdere verdieping aangebracht. Deze verdieping heeft onder andere betrekking op de planvorming, het multidisciplinair opleiden, trainen en oefenen, de samenwerking met (vitale) partners en het evalueren van oefeningen en incidenten. De 25 regiobeelden en de uitkomsten van eerdere inspectieonderzoeken vormen hiervoor de basis. Het algemene deel is in eerste aanleg bestemd voor de minister van Veiligheid en Justitie, die op basis hiervan de Tweede Kamer kan informeren. Daarnaast wordt het algemene deel ook ter kennis gebracht van de veiligheidsregio's en het Veiligheidsberaad.

Wat zeggen de regiobeelden?

De 25 regiobeelden geven een dynamische schets van zowel organisatorische als inhoudelijke ontwikkelingen in of in relatie tot de veiligheidsregio's. Daarnaast bevat het regiobeeld een overzicht van (regiospecifieke) trends, prominente gebeurtenissen (incidenten, oefeningen, etc.) en best practices. De kwaliteit van de prestaties van veiligheidsregio's worden daarbij langs twee lijnen in beeld gebracht: voorbereiding (o.a. planvorming, MOTO, samenwerkingsafspraken) en respons (feitelijk handelen na incidenten). Het regiobeeld is in eerste aanleg bestemd voor het Algemeen Bestuur van de betreffende veiligheidsregio en de gemeenteraden van de gemeenten in de veiligheidsregio.

Welke ambitie heeft de Inspectie met de Staat 2016?

De Staat 2013 was een stap voorwaarts ten opzichte van de Staat 2010. Naast de vaststelling of de veiligheidsregio's voldeden aan de wet- en regelgeving, bevatte de Staat 2013 ook een inhoudelijke toets op het presterend vermogen. De veiligheidsregio's hebben vooral de beschouwing en de samenvatting uit de Staat 2013 positief beoordeeld.

Het blijft voor de Inspectie VenJ belangrijk de veiligheidsregio's te toetsen op de daadwerkelijk behaalde resultaten. De wettelijke eisen (Wvr en Bvr) zijn tot nu toe het uitgangspunt geweest voor het opstellen van de Staat. Deze wettelijke eisen bevatten vooral randvoorwaarden en meetbare normen in de sfeer van opkomsttijden en aanwezigheid van functionarissen. Het toezicht conform de Wet veiligheidsregio's richt zich daarmee vooral op 'prestaties' op het gebied van 'input'. Over de kwaliteit van de taakuitvoering en de 'outcome' zeggen de wettelijke normen en het door de Inspectie VenJ gehanteerde toetsingskader echter weinig.

De Inspectie wil met de Staat 2016 dichter op de werkelijke ontwikkelingen binnen het domein rampenbestrijding en crisisbeheersing komen. De Inspectie heeft de ambitie om in deze derde editie van de Staat een verdere verdieping aan te brengen. Dit betekent het volgende:

- Naast het antwoord op de vraag of de veiligheidsregio's voldoen aan de wettelijke eisen geeft de Staat 2016 inzicht in de kwaliteit van de taakuitvoering op het gebied van multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- De Staat 2016 bevat een genuanceerd oordeel over het daadwerkelijk presterend vermogen van veiligheidsregio's.
- De Staat 2016 maakt inzichtelijk hoe de veiligheidsregio's tot hun risicoprofiel komen en in welke mate zij de uitkomsten van de analyse van risico's (risicoprofiel) hanteren als uitgangspunt voor de voorbereiding op incidenten (beleid en uitvoering);
- De Staat 2016 geeft een meer toekomstgericht beeld van ontwikkelingen. Dat betekent dat het zwaartepunt komt te liggen op het markeren van de actuele situatie en het schetsen van ontwikkelopgaven voor de komende jaren. Daar hoort bij dat ontwikkelingen in perspectief worden geplaatst. Op onderdelen is het soms relevant om het echte startpunt in de ontwikkeling in oenschouw te nemen in plaats van strikt de periode 2013 – 2015.
- De Staat 2016 is een compacter en meer informatief document. Dat betekent dat met name het algemene deel van de Staat beperkt detailinformatie bevat, maar vooral scherper inzicht geeft in de zaken waar het echt om gaat: ontwikkelingen, knelpunten, verbeterpunten en aanbevelingen.
- In de Staat 2016 kijkt de Inspectie terug op de onderwerpen die zij in eerdere onderzoeken heeft geagendeerd en brengt daarbij in beeld hoe veiligheidsregio's met de uitkomsten en aanbevelingen van eerdere onderzoeken omgaan.

Wat wil de Inspectie bereiken met de Staat 2016?

Voor de Staat 2016 zijn de volgende drie doelstellingen geformuleerd.

1. Markeren

De Staat 2016 brengt in beeld waar veiligheidsregio's staan op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing, mede gerelateerd aan de ontwikkeling ten opzichte van de vorige Staat. Dit beeld moet meer bevatten dan de optelsom van drie jaar aan systeemoefeningen, maar moet een dynamische schets geven van organisatorische en inhoudelijke ontwikkelingen, (regiospecifieke) trends, prominente gebeurtenissen (incidenten, evenementen, oefeningen, etc.) en best practices. De regiobeelden komen samen in een (beknopt) landelijk beeld dat de kern vormt van de analyse in de Staat 2016. De huidige kwaliteit wordt langs twee lijnen in beeld gebracht: voorbereiding en respons (feitelijk handelen na incidenten).

2. Agenderen

De Inspectie wil in de Staat 2016 inzichtelijk maken wat de belangrijkste ontwikkelopgaven zijn voor de komende jaren. Deze 'agenderende functie' van de Staat is tevens de basis voor het inrichten van het toezicht in de komende jaren. De Inspectie benoemt hierbij op welke onderwerpen (thema's, vraagstukken, opgaven, aandachtsgebieden) het toezicht zich in de komende jaren zal richten.

3. Aanbevelen

In lijn met de agenderende functie doet de Inspectie aanbevelingen. Aanbevelingen moeten richting geven voor beleid en uitvoering in de komende jaren. Het toezicht van Inspectie zal zich de komende jaren onder andere richten op het monitoren van de opvolging van de aanbevelingen.

Op welke vragen geeft de Staat 2016 antwoord?

De Staat van de rampenbestrijding 2016 moet antwoord geven op de vraag of het presterend vermogen van veiligheidsregio's kwalitatief op orde is. In de eerste plaats gaat het hierbij om het uitvoering geven aan de taken die in de wet- en regelgeving aan de veiligheidsregio's zijn toebedeeld, zowel in de voorbereiding op als bij de aanpak van rampen en incidenten. Naast de vraag of de veiligheidsregio's voldoen aan de in de Wvr en het Bvr geformuleerde eisen, wordt tevens op deelaspecten onderzocht op welke wijze de veiligheidsregio's invulling geven aan hun taken. Belangrijke thema's zijn de manier waarop de veiligheidsregio's inspelen op de ontwikkelingen die zich voordoen in de veiligheidsregio zelf en in de omgeving waarin zij hun taken uitvoeren. Tot slot moet het onderzoek opleveren in hoeverre de veiligheidsregio's de eerdere ervaringen omzetten in het verbeteren van de kwaliteit van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.

Hoe pakt de Inspectie het aan?

Voorbereiding

De afgelopen jaren is veel informatie verzameld over de veiligheidsregio's. Deze informatie vormt de basis voor de analyse van de staat van de rampenbestrijding. Het betreft bijvoorbeeld informatie naar aanleiding van systeem oefeningen, evaluaties van incidenten, thema-onderzoeken, planvorming en 'zachte' informatie op basis van de langjarige (gespreks-)relatie tussen de Inspectie en veiligheidsregio's. Veelal betreft dit 'statische' informatie die nog verrijkt moet worden om tot een goede analyse te komen.

Dataverzameling, analyse en rapportage

Voor het opstellen van de regiobeelden maakt de Inspectie gebruik van documenten en informatie uit interviews. De Inspectie beschikt in de regel over veel documenten van veiligheidsregio's (al is in enkele gevallen de informatie beperkt). Veiligheidsregio's hebben tot 1 december 2015 de gelegenheid om aanvullende (of nieuwe) documenten aan te leveren bij de Inspectie. Het betreft hier bijvoorbeeld bestaande of nieuwe plannen (risicoprofiel, beleidsplan, crisisplan), uitkomsten van systeemtesten en evaluaties van incidenten.

In aansluiting hierop organiseert de Inspectie interviews bij alle veiligheidsregio's. De interviews zijn bedoeld om nadere informatie te verzamelen (bijvoorbeeld omdat deze niet schriftelijk beschikbaar is) en om inzicht te verkrijgen in de meer kwalitatieve aspecten van de taakuitvoering ('duiding' bij de documenten). Daarnaast worden de interviews benut om verdiepend te kunnen spreken over onderwerpen die op basis van een eerste analyse door de Inspectie geagendeerd worden.

Op basis van de documenten en interviews stelt de Inspectie per veiligheidsregio een regiobeeld op. De Inspectie bespreekt het concept regiobeeld met de voorzitter van de veiligheidsregio. Tegelijkertijd maakt de Inspectie een aanvang met het opstellen van het overkoepelende algemene deel. Dit algemene deel bevat een verdiepende (overkoepelende) analyse op de belangrijkste thema's van de Staat 2016.

Wat is de tijdplanning van de Staat 2016?

Activiteit	Planning
<i>Verzamelen en ordenen gegevens (documenten)</i>	<i>Augustus – oktober 2015</i>
<i>Interviews in veiligheidsregio's</i>	<i>Oktober 2015 – januari 2016</i>
<i>Analyse gegevens per regio</i>	<i>November 2015 – januari 2016</i>
<i>Opstellen concept regiobeelden</i>	<i>Vanaf november 2015</i>
<i>Voorleggen regiobeelden aan Veiligheidsregio's</i>	<i>Vanaf januari 2016</i>
<i>Opstellen overkoepelend deel</i>	<i>Januari – februari 2016</i>
<i>Toezending aan minister en veiligheidsregio's</i>	<i>2^e kwartaal 2016</i>